

כ"ק אדמו"ר מלעלוב בני ברק

בס"ד, י"א לחודש הרחמים והסליחות תשס"ח

תבענה שפתי תהילה ותשואות חן ורבים אומרים מי יראנו טוב ואין טוב אלא תורה, המאסף התורני החשוב הי"ל ע"י הישיבה הק' נזר התורה זה ח"י שנה, קנה בושם ואוצר בלום פלפולא אורייתא טבא וחריפא מילי מעלייתא דאיתאמרא בבי מדרשא, להאיר עיני היושבים בשבת תחכמוני ובשערים המצוינים בהלכה כאשר אוהב ה', ולשמח לבם של אוהבי תורה וחסידות, וכבר נודע שמו הטוב לתהילה ומתבדרין מילייהו בבי מדרשא.

חיילכם לאורייתא כה יתן ה' להוסיף לזכות את ישראל בפנינו נזר התורה להעלות על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן, ולהרבות חיילים עמלי תורה וחסידות ולהגדיל תורה ולהאדירה.

שמעון נתן נטע בידרמן
בהרה"צ מלעלוב זצ"ל

בסוגיא דההוא גברא דאקדיש בשיראי

לא גזרינן שמא שווי חמשינן במקום אחר, והא רב יוסף ס"ל כשמואל לקמן (י:).

(ועיין עוד במקנה ח. בתוד"ה אף שוה כסף, שהקשה לאידך גיסא, דהא רב יוסף ס"ל לקמן כשמואל דקדשה בתמרה מקודשת דחיישינן שמא שוה פרוטה, הרי חזינן דאף דלא קייץ, דהא מספקינן אם שוה פרוטה במדי מ"מ הווי קידושין ואם כן קשיא מדידיה אדידיה, דהא הכא ס"ל דאף דשוו כיון דלא קייצי לא הווי קידושין).

ואפשר דמשום קושיא זאת דייק רש"י וכתב דמיירי דאמר התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמיהם, ועיין במפרשים שהקשו עליו דאמאי מפיך רש"י מפשטות הגמרא דמשמע דאמר לה התקדשי בזה דשוו

בגמרא (קידושין ז:) ההוא גברא דאקדיש בשיראי רבה אמר לא צריכי שומא רב יוסף אמר צריכי שומא, אי דאמר לה בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דלא צריכי שומא, אי דאמר לה חמשינן ולא שווי חמשינן הא לא שווי, כי פליגי דאמר חמשינן ושווי חמשינן, רבה אמר לא צריכי שומא דהא שווי חמשינן, ר"י אמר צריכי שומא כיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכא דעתה.

א. עיין במקנה (קונטרס אחרון סי' לא סעי' ג) שהקשה דהא אמר שמואל לקמן קדשה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת חיישינן שמא שוה פרוטה במדי ואם כן היכא דאמר דשוו חמשינן ואשתכח דלא שווי, אמאי אמרינן בפשיטות דלא הווי קידושין לכולי עלמא ואמאי

חמשים מ"מ כיון דקודם שומא לא ידעה דשוו חמשים לא סמכא דעתא, כמו כן אם אמר לה בכל דהו אם יש ספק אם שוה פרוטה אף דשמא אחר הקידושין מ"מ בשעת קידושין לא ידעה דשוה פרוטה ולא סמכא דעתא.

ג. **ונלע"ד** דיש לחלק בין היכא דאמר לה חמשים לבין היכא דאמר לה כל דהו או קדשה בסתם, דדוקא היכא דאמר לה דשוו חמשים הרי חזינן דכל רצונה להתקדש הוה דוקא על סמך חשיבות החפץ שעומד לקדשה בו, ולולא זאת לא היתה מסכמת להתקדש לו, משו"ה בעינן שומא משום דקודם שומא לא סמכא דעתא, דהא כל כוונתה להתקדש לו לא הוה אלא משום שוויו של הקידושין, משא"כ היכא דאמר לה בכל דהו, הרי לא שייך למימר דהסכמתה להתקדש הוה משום שוויות החפץ שמקדשה בו משום ששוה פרוטה, אלא כל כוונתה ורצונה להתקדש לו, ואילו אפשר היה לחול הקידושין באמירה בעלמא ג"כ היה ניחא לה בקידושין, משו"ה אף דלא שמאווה מקודם אם יש בו שוה פרוטה מ"מ כיון דנתברר לנו דיש בו שוה פרוטה דיו בכך ולא צריכים לשום אם יש בו שוה פרוטה כדי שגם היא תדע דיש בו שוה פרוטה כיון דכלפי שמיא גליא דהיה בו שוה פרוטה, ולא שייך למימר דלא סמכא דעתא משום דלא ידעה אם יש בו שוה פרוטה, דהא הסכמתה להתקדש לו לא היתה מחמת חשיבות הקידושין, וגם אם היה אפשר לחול הקידושין באמירה בעלמא היה מסכמת להתקדש באמירה בעלמא, ולא היתה מבטלת הסכמתה להתקדש לו.

ולפי זה ניחא בעזה"ש"ת מה שהקשה במקנה דאמאי אמרינן בסוגיא דהכא היכא דאמר חמשים ולא שוה חמשים דלכו"ע לא הוה קידושין, ניחוש שמא שוה חמשים במקום אחר, דהא

חמשים, ואמאי כתברש"י דמיירי דא"ל התקדשי בחמשים והרי לך אלו בדמיהם.

אולם י"ל דק"ל לרש"י כנ"ל דאמאי באומר חמשים ולא שוה חמשים אינה מקודשת, ליחוש שמא שוה חמשים במקום אחר, וכמו גבי מקדש בתמרה, ומשום הכי דייק רש"י וכתב דמיירי דאמר לה התקדשי לי בחמשים וזו והרי לך אלו בדמיהם, דבאופן זה אפילו שוה חמשים במקום אחר לא מהני דהא נתנם לה תמורת חמשים וזו, וכיון דהכא לא שוה הכי לא מהני אפילו אם היו שוים במק"א, משא"כ אי הוה מיירי דא"ל התקדשי לי בו ושוה חמשים הוה חיישינן שמא שוה במקום אחר. וע' בשער המלך פ"ד מהל' אישות דין ט.

ב. ובתוספות (ד"ה ור"י לומר לריכא שומא) כתבו וז"ל: קודם קידושין קאמר כדפירש בקונטרס, ותימה דלקמן פרק ב (מת.) תניא גבי התקדשי לי בשטר וחכמים אומרים שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת, ומשמע שמין את הנייר אחר קידושין, ואע"ג דמתחילה שומת הנייר לא היתה ידועה. וי"ל דללישנא דאמר בכל דהו כולי עלמא לא פליגי איירי דאמר לה כל דהו, ע"כ.

ולכאורה תמוה, דבשלמא בעובדא דידן דקדשה בשיראי מסתבר לומר דאם אמר לה בכל דהו הוה קידושין משום דברור לכולי עלמא דבודאי שוה פרוטה, ולגבי שוה פרוטה הוה שומתן ידועה, וכן משמע מפירש"י (ד"ה ככל דהו) שכתב וז"ל: התקדשי לי בהן כמו שהן דלא צריכי שומא דבציר מפרוטה לא שוה עכ"ל, משא"כ בקדשה בשטר הרי הדבר בספק אם יש בנייר שוה פרוטה, ואם כן איך נאמר דתתקדש בלא שומא, דלכאורה אין לחלק בין הנושאים, וכמו דהיכא דאמר חמשים אף דשוו

פרוטה לא מתרצית, ומשו"ה י"ל דלא מהניא מה דאמרה לדידי שוה לי, כיון דלגבי קידושין בעינן שוה פרוטה משא"כ בקדשה בדבר חשוב ואמרה לדידי שוה לי מהני בודאי, כיון דכל החסרון הוא משום דלא מתרצית ולא סמכה דעתה, לכן אי אמרה לדידי שוה לי מהני. (ועייין ברמ"א סי' לא סעי' ג נוהגין לכסות פני הכלה עיי"ש).

ה. **ועייין** ברא"ש בפירקין (סי' יז) גבי קדשה בתמרה דמשמע מדברי הרמב"ם (פ"ד סי' ט) דס"ל שאם היינו יודעים שהוא שוה פרוטה במקום אחר היתה מתקדשת מדאורייתא כיון דאי אית לה אורחא להתם שויה לה פרוטה, והא דקרי ליה קידושי ספק משום דקאמר שמואל שמא שוה פרוטה ואין ידוע לנו בודאי ששוה פרוטה במקום אחר, (ור"י חולק על הרמב"ם וס"ל דאפילו ידוע ששוה פרוטה במקום אחר דאין להקדש אלא מקומו ושעתו, והאי דנקט חיישינן שמא שוה פרוטה במדי לרבנותא נקט דאפילו בכי האי גוונא אמרו רבנן דהוון קידושין גזירה אטו אותו מקום ששוה פרוטה).

ועייין במקנה שכתב בקונטרס אחרון (סי' לא סעי' ג) דלכאורה היה נראה לפי דעת ר"ת במקדש באבנים טובות צריכא שומא משום דלא סמכא דעתה כיון דטעו בה אינשי, ע"כ אין לפרש שיטת הרמב"ם דחיישינן שמא שוה פרוטה הוה ספיקא דאורייתא, דכיון דאינו ידוע אם הוא שוה פרוטה במקום אחר גרע טפי, דאפילו אם יש מקום ששוה פרוטה הרי לא נישום לה מהיכא תיתי נימא דסמכא דעתה טפי מהיכא דקידש באבנים טובות, כיון דלא בקיאינן בשומא, כל שכן הכא שאינו ידוע לנו אם יש מקום ששוה פרוטה ע"כ צ"ל דהקידושין המה דרבנן.

אמרינן לקמן בקדשה בתמרה אע"פ שעמד כור תמרים בדינר מקודשת משום שמא שוה פרוטה במדי, דדוקא בקדשה בתמרה דקדשה בדבר מועט הרי הסכמתה לא היתה מצד חשיבות שוויו של הקידושין, אלא מצד עצם הסכמתה להתקדש לו, משו"ה אמרינן דאף דלא שוה כאן שוה פרוטה מ"מ כיון דשוה פרוטה במקום אחר סגי לן בהכי ומקודשת.

משא"כ היכא דאמר לה חמשין ולא שוה כאן במקומה חמשין אף דנתברר לנו בודאות דשוה חמשין במקום אחר, מ"מ לגבי דידה במקומה לא שוי חמשין, וכיון שכל הסכמתה לקידושין הוי משום חשיבותו של הקידושין, ולא שוה כאן כפי שאמר, לא סמכא דעתה ואינה מסכמת להתקדש לו אף דשוה במקום אחר חמשין. (ועייין בדף ט. תוספות ד"ה והלכתא דפסקינן כלישנא קמא דהיינו דהטעם דבעי שומא הוה מצד סמיכות דעת ולא גזירת הכתוב).

ולפי זה היה ניחא גם מש"כ בתוס' בקדשה בשטר אם יש שוה פרוטה בנייר מקודשת ללישנא דס"ל בכל דהוה ל"פ, דאף דקודם הקידושין היה הדבר בספק אם יש בו שוה פרוטה מקודשת דכיון דקדשה בדבר מועט לא שייך החשש דלא סמכא דעתה אף דלא שמאווה מקודם וכנ"ל.

ד. **ובזה** יש לבאר מש"כ הר"ן (ה. מדפי הכי"ף ד"ה גכסוני, והבילו הכית יוסף ריש סימן לא) וז"ל: ומ"מ אני מסתפק בדבר שאינו שוה פרוטה אי מציא אמרה לדידי שוה, דאפשר דכיון דלא שוי מידי לאו כל הימנה לתת עליו תורת כסף, והכא שאני דכיון דודאי ממונא הוא כי אמרה לדידי שוה לי מהני, יעו"ש והיינו משום דשוה פרוטה דבעינן לא הוה משום דבפחות משהו

דהוא, משום דרגילין לטעות בשוין הרבה שיש שאינו שוה אלא מעט ואפשר שהיא סבורה ששוה כמה וכמה, בהא אפילו רבה מודה אע"ג דלא אמר דשוי חמשיין אלא אמר בכל דהו, דצריכי שומא (ותירץ בזה קושיית הרא"ש עיי"ש), ולכאורה הא אמרינן בגמרא דבכל דהו כולי עלמא לא פליגי דלא צריכא שומא, וע"כ צ"ל דהא אמרינן דבכל דהו כולהו מודו דלא צריך שומא היינו דוקא בקדשה בדבר מועט דלא קפדה אשוויות של הקידושין, אבל אם קדשה בדבר חשוב, אף דאמר לה כל דהו חיישינן שמא הסכימה על הקידושין על סמך שוויות וחשיבות הקידושין, וכיון דטועה בשומא וחושבת ששוה הרבה אינה מקודשת אף דאמר לה בכל דהו, ומשו"ה כתב דאין לקדש בטבעת שיש בה אבן.

אולם לפי זה יהיה לכאורה קשה על הרמב"ם דהא כתב (פ"ז מהלכות אישות הל' יח) דדוקא בדברים שהאשה מתאוה להן לא בעינן שומא, אבל בדברים אחרים בעינן שומא, ואם כן אמאי כתב דקדשה בתמרה הוה ספק מקודשת מדאורייתא משום שמא שוה פרוטה במדי.

אולם לפי הנ"ל ניחא דבקדשה בתמרה הכל מודים דלא בעינן שומא, ואם יתברר לנו דשוה פרוטה במדי מקודשת, ולא דמי כלל לקדשה ואמר לה דשוו חמשיין, דאז בעינן שומא ובלי שומא לא סמכא דעתה בדברים שאין האשה מחמדתן.

ו. ועיינן בר"ן שכתב דלפיכך נהגו לקדש בטבעת שאין בה אבן אפילו באמר לה בכל

